

Biblioteques de proximitat: valor social i tensions d'un model local

Published by [Interacció](#) [1] on 05/06/2024 - 09:00 | Last modification: 22/04/2026 - 10:56

L'article parteix d'una constatació que travessa bona part de les polítiques culturals locals contemporànies: la cultura ha esdevingut central en els processos de transformació urbana, però ho ha fet des d'una posició ambigua, sovint desarticulada i plena de tensions internes. En aquest marc, la xarxa de Biblioteques Públiques de Barcelona es presenta com un cas especialment revelador per analitzar com es materialitzen aquestes contradiccions en els equipaments de proximitat.

La recerca situa les biblioteques en el centre d'un nou paradigma de política cultural que busca superar el model de ciutat creativa orientat a la projecció exterior i a la competitivitat, per reorientar-se cap a la integració del teixit local i la mobilització comunitària. En aquest desplaçament, les biblioteques són concebudes com a espais privilegiats per construir una "cultura comuna", reforçar la cohesió social i generar valor social més enllà de la seva funció tradicional de difusió cultural.

Ara bé, aquesta ampliació de funcions no és simplement discursiva. Les biblioteques passen a assumir rols que les situen com a hubs comunitaris, espais de mediació cultural, punts d'accés digital i dispositius d'inclusió social. La seva implantació territorial, 40 equipaments distribuïts per districtes, les converteix en la principal infraestructura cultural de proximitat de la ciutat, amb una forta capacitat d'adaptació a les característiques socials de cada barri.

És precisament en aquesta dimensió situada on emergeix una de les aportacions més sòlides del text: no hi ha una biblioteca, sinó quaranta realitats diferenciades. Les dades i els testimonis mostren com els usos, les funcions i fins i tot el sentit del servei varien segons el context socioeconòmic, lingüístic o demogràfic. La biblioteca es configura així com un equipament altament permeable, que respon a necessitats que sovint excedeixen el marc cultural estricte i s'inscriuen en l'àmbit educatiu, social i comunitari.

Tanmateix, aquesta capacitat d'adaptació conviu amb una arquitectura institucional que continua operant amb lògiques jeràrquiques i directives. L'anàlisi posa en evidència una tensió persistent entre el discurs de la participació i la realitat d'una política cultural marcadament top-down, que limita la incorporació efectiva de professionals i comunitats en la definició de les estratègies.

A aquesta tensió s'hi afegeix una contradicció material de fons: l'expansió de la xarxa d'equipaments no va acompanyada d'un increment proporcional dels recursos. Les demandes del personal, recollides en iniciatives com l'Assemblea "Defensem Biblios Bcn", assenyalen la precarietat de recursos humans i pressupostaris, així com la distància entre el reconeixement públic del valor social de les biblioteques i les condicions reals de funcionament.

El resultat és un model en tensió. D'una banda, les biblioteques es consoliden com a infraestructura clau de cohesió social, accés cultural i vida comunitària. De l'altra, aquesta mateixa centralitat posa en evidència els límits d'una política cultural que amplia funcions sense redefinir de manera estructural els seus recursos, la seva governança i el seu projecte públic.

Referència

Klein, R., i Rius-Ulldemolins, J. (2024). La política cultural local en debate. La red de Bibliotecas Públicas de Barcelona, su valor social y sus contradicciones. *Información, cultura y sociedad*, (50), 117-134. (doi <https://doi.org/10.34096/ics.i50.14157> [2])

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: equipaments culturals

Tags: lectura i biblioteques

Tags: valor públic de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2024/biblioteques-proximitat>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.34096/ics.i50.14157>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8347>